

İLMÎ ÇALIŞMALARIN ÖNEMİ*

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve ber-
ekâtühû!..*

Çok aziz ve çok sevgili Akra dinleyicileri!

Yine bir cuma vakti sizinle karşı karşıyayız. Al-
lah-u Teâlâ Hazretleri'nin lütfu, keremi, selâ-
mı, ihsânı üzerinize olsun... Allah iki cihanda
cümlelerinizi bahtiyar eylesin...

a. Evinizde Mutlaka Kitap Okuyun!

Ben, hepimiz için müşterek olan bir zevkten ve
güzel şeyden bahsederek sözüme gireceğim.
Hepimiz, şu baharın gelmeye başladığı günler-
de, ağaçlar çiçek açarken, çayırları, çimenleri,
çiçekleri çok severiz, seviyoruz. Edebiyatımıza
girmiş çiçekler ve bahar ve çayır ve çimen gü-
zellikleri, kuşların ötüşü, güllerin açışı...

Ben bunun gibi bir şey daha seviyorum. Meselâ
bir kent pazarına gittiğim zaman, orada o kadar
güzel çeşitli gıdalar var ki... Çeşitli meyvalar,
renk renk sebzeler, yeşillikler, tatlı, güzel yiye-
cekler, Allah'ın nimetleri... Onlardan da bir gül
bahçesine, gülistana girmiş gibi zevk alıyorum.

Üçüncü zevk aldığım bir şey ki, asıl konuşmam-
da bahis konusu etmek istiyorum onu; o da ki-
taplar...

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Ben bir eve misafir gittiğim zaman... Tabii umûmiyetle bizim örfümüzde, geleneğimizde, kitaplar misafir odasında, büyük dolapta sıralanmış oluyor. Cilt cilt, renkli, sırtları yaldızlı, nakışlı güzel kitaplar... Hemen ben onların yanına gidiyorum, isimlerine bakıyorum. Bakalım ev sahibi hangi cins kitapları almış filan diye.

Sonsuz bir zevk, son derece güzel... Adetâ bir mânevî bahçeye girmiş gibi oluyor insan. Tabii, o kitapların içine girse, o kitapların içindeki konulara dalsa, o zaman çok daha güzel hususlar var. Kitap sevgisi ve kitaplarla ilgilenmek, kitapları okumak bizim için son derece önemli...

Tabii hepiniz duymuşsunuzdur ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri ilme çok büyük sevaplar bahşediyor ve dinimiz ilmi çok teşvik etmiş. Mertebesi, dînî bakımdan derecesi en yüksek olan insanlar âlimler. Hatta, hakîkî âlimlerin, mürşid-i kâmillerin, arif zâtların derecesi şehidlerden bile üstün...

İlim öğrenmek, talebe için de son derece önemli. İnsan ilim öğrenme yoluna girdiği zaman, yaşı ne olursa olsun, cennetin yoluna ayağını koymuş, orada yürümeye başlamış oluyor.

Alim ve ilim... Tabii insana, ilmi öğrendikten sonra öğrendiklerini uygulama mecburiyeti de var. Bunların hepsi insanı cennete götüren, çok büyük sevaplar kazandıran konular, hususlar...

Onun için, aziz ve sevgili dinleyicilerim, Ak Radyo, Akra dinleyicileri! Ben hepinize bir üniversite profesörü olarak, dînî konularla ilgilenen bir kişi olarak, sizi seven bir kardeşiniz olarak, ilimle çok yakından hepinizin ilgisi olmasını tavsiye ediyorum.

Evet, mesleğiniz değişik olabilir, bir başka meslek tutturmuşsunuz, geçiminizi, hayatınızı onunla sağlıyorsunuz. Bu da çok muhterem bir davranış... Çünkü hiç kimseye yük olmuyorsunuz, kendiniz kazanıyorsunuz, ortaya bir emek koyuyorsunuz. Ya da bir üretim... Bu üretim bazen bir mal şeklinde olabilir, bazen bir hizmet şeklinde olabilir. Bunların hepsi güzel... Allah'ın sevdiği ve mükâfat verdiği, sevap verdiği hususlar.

Ama hangi yaşta olursanız olun, hangi meslekten olursanız olun, hangi ihtiyaçlar içinde bulunursanız bulunun, vazgeçilmez olan bir konu var; o da hepinizin din ilmi hususunda çalışma yapmanız. Bir şeyler öğrenmeye çalışmanız...

Tabii, bu bir şeyler öğrenmenin sınırı yok. İnsan okyanusun kenarında durduğu zaman... Tabii bizde okyanus yok ama, Türkiye'nin güneyinde Akdeniz var. Meselâ, Avrupa'nın batısında Atlas Okyanusu var, Asya'nın doğusunda Pasifik Okyanusu var; uçsuz bucaksız... İlim de böyle okyanuslar gibi, ummanlar, deryalar gibi uçsuz bucaksızdır.

Tabii, bundan bir kısmını öğrenmek hepimiz için bir borç, yâni farz... İlim talep etmek bütün müslümanlar için farz, fakat bir kısmını... Yâni mutlaka gerekli olan bazı bilgileri öğrenmek, bütün insanlar için farz, istisnası yok, herkesin öğrenmesi lâzım!..

Ev hanımı olsun, şoför olsun, bakkal olsun, tezgâhtar olsun, herkesin ibadet yapacak, Allah'ın varlığını bilmesine yardımcı olacak, Allah'ın emirlerini bilecek kadar, ilim konularına mutlaka girmesi gerekiyor.

Tabii, bu Akra'yı kuranlara ve çalıştıranlara ve bunun gibi güzel çalışma yapan kardeşlerimize, okul açanlara, ğretim işlerinin her çeşidiyle uğraşan, mecmua yayınlayan, çeşitli kitaplar yayınlayan kimselere gönül dolusu selmlar, teşekkürler... Bunların hepsi güzel, öğretime yardımcı olan hususlar...

Galiba en kolayı da, sizinle bizim şu anda yaptığımız gibi kulaktan kulağa, böyle radyo yayını yapmak. Fakat tabii, bu ilm çalışmaların mutlaka yapılması lâzım! Ama ne kadar kulaktan kulağa da olsa, metodlu olarak etrafıyla bir konuyu bilmesi için, insanın önüne kitabı aması, sayfaları karıştırması ve muntazam bir şekilde okuması gerekiyor.

Ben şimdi bugün burada Münih'teyim. Bir arkadaşımızın evine geldim, hemen kütüphanesinde baktım, çok güzel kitaplar var. Bir cildini çektim. Niyetim, İstanbul'a döner dönmez hemen o kitaptan almak ve okuyup, birinci sayfasından itibaren o ciltlerini bitirmek.

şimdi mutlaka ve mutlaka, metodlu öğrenmek için kitap lâzım! Hatta kitabın da bazen, bazı konularına insan takılır, anlayamaz diye bir hoca lâzım! Bir hocanın okuttuğu kitap daha güzel... Ama bir hocanın okuttuğu kitap deyince, mektep bahis konusu olduğundan; mektep bahis konusu olunca, devam bahis konusu olduğundan, herkes bunu yapamıyor.

Yalnız herkesin evi var. Herkes akşam olduğu zaman yuvasına dönüyor. Evli evine, köylü köyüne, kuşlar yuvasına dönüyorlar. İnsan çoluk çocuğu varsa, onlarla baş başa kalıyor.

Nihayet istirahat edeceği saate kadar, önünde saatler oluyor. İşte bizim kitaplarla meşgul olup dinimizi öğreneceğimiz zaman...

Onun için, hangi pozisyonda ve şartlar altında olursanız olun, hiç olmazsa akşamın mesaiden sonraki zamanını veyahut sabahın mesaiye gitmeden önceki zamanını, ya da gecenin, uzun gecelerin bazı saatlerini, mutlaka bir kitapla arkadaşlığa ayırmamız lâzım!

En iyi dostlardan birisi de kitaptır. İnsanın çevresinde mutlaka samimi arkadaşları vardır, sırdaşları vardır, sevdiği çocukluk arkadaşları vardır. Ama en güzeli kitaptır. Kitapların en güzeli Kur'an-ı Kerim'dir, Peygamber Efendimiz SAS'ın hadis-i şerifleridir.

Nasıl olur da biz Allah'ın bize gönderdiği, bize hitabı olan, bize mektubu sayabileceğimiz, mele-i âlâdan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bize gönderilmiş mektubu olan Kur'an-ı Kerim'i bilmeyelim? Nasıl olabilir?.. Nasıl okumayız bunu?.. Mutlaka Kur'an-ı Kerim'i öğrenmemiz lâzım!..

Nasıl olur da, Allah bir elçi olarak Peygamber Efendimiz SAS'i gönderir de, biz onun hadis-i şeriflerini takip etmeyiz, dinlemeyiz, araştırmayız, okumayız?.. Bu mümkün mü?.. Bir müslüman olarak, Allah'ı seven, Allah yoluna canını vermeye razı olan insan olarak, Rasûlüllah için göz yaşı döken, "Ah ne olur rüyama girse de, nur cemâlini görsem!" dediğimiz, Peygamber-i Zîşânımız'ın hadis-i şeriflerini öğrenmemek nasıl mümkün olur?..

Onun için, mutlaka gününüzün size uygun olan bir saatinde kitap okuyun! Evet, bizim Akra'mı-

zı dinleyin! Gerçekten çok güzel yayınlar yapıyor ve ben çok takdir ediyorum. Allah râzı olsun diye dua ediyorum, dünyanın her yerinden... Evet, buna benzer daha başka eğitim imkânları var. Fakat sizin de evinizde açıp, her akşam bir kaç sayfasını, bir konuyu detaylı olarak okuyup öğrenebileceğiniz ve çoluk çocuğunuzla her akşam takip ettiğiniz, hatta müzakere edeceğiniz bir kitap olması lâzım! O bittiği zaman bir başka kitaba geçmelisiniz.

Kennedy diye bir Amerikan reiscumhuru vardı. Onun hayatıyla ilgili yazıları okumuştum gazetelerde, mecmualarda. Kennedy kardeşler hepsi senatör filan oldular, yâni bazı yüksek mevkilere geldiler. Birisi de Amerika'nın reiscumhuru olmuştu. "Nasıl oldu? Nasıl bir aile?" diye dergiler yazdılar.

Her akşam, otoriter olan babalarının huzurunda, akşam yemeğinde masanın etrafında hazır olurlarmış. Yâni, bu aksamazmış. Çok güzel konular akademik bir üslup içinde, ciddi bir şekilde, böyle masada müzakere edilirmiş.

Demek ki, yemek yerken bir taraftan bir eğitim oluyor. Bu eğitim tabii, hem bir meseleyi müzakere eğitimi oluyor; hem de bazı bilgilerin kazanılması gibi oluyor. O bakımdan bizim de yemekte ve yemekten sonra, gece veya gündüz, tek başımıza, veya daha güzeli çoluk çocuğumuzla, ailemizle böyle kitaplardan bir şeyler okuyarak bilgimizi tamamlamamız lâzım!

Bir kitabın bittiğini düşünün! Meselâ, anlaşılır bir Türkçe ile yazılmış ilmihal kitabını okuduk,

bitirdik. Ondan sonra tekrar başına geçeriz. İkinci okuyuşumuzda daha geniş ufuklarla okuruz, düşünürüz ve daha derin anlarız ve unuttuğumuz şeyleri hatırlarız. Üçüncü defa okuduğumuz zaman; bir kitabı böyle döne döne okumaya hatmetmek deniliyor. En güzeli Kur'an-ı Kerim'i tekrar tekrar hatmetmek... Bu hatmin sebebi, faydası nedir? Tekrar olduğu zaman, insanın hafızasına yerleşiyor.

Onun için, bu kitap okumayı sizlere bu cuma gününde, devamlı bir sevap kaynağı olarak tavsiye ediyorum.

b. Allah İçin Yola Çıkmak

Çünkü Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki... İki hadis-i şerifi birbiriyle mukayese ederek size anlatayım:¹

---

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1028, no:2639; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1499, no:1880; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.181, no:1651; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.132, no:12372; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.461, no:4602; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.411, no:3775; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.26, no:4256; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.39, no:23; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.146, no:166; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2358, no:6052; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.180, no:1648; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.252, no:2746; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.433, no:15607; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.267, no:2398; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.156, no:5835; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.447, no:7534; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.486; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımaşk*, c.LIV, s.131; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1500, no:1883; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.15, no:3119; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.422, no:23634; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.181, no:4078; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.291, no:8667; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.201, no:19305; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.11, no:4327; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I., s.104, no:225; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.168, no:224; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.251, no:2745; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.532, no:10896; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.220, no:19472; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımaşk*, c.XXXXI, s.483; Ebû Hüreyre RA'dan.

غَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(خ. م. ه. حم. حب. عن أنس؛ م. ت. ن. ه. ق. عن سهل بن سعد؛ م. ه. عن أبي هريرة؛ ت. عن ابن عباس)

ME. 793 (*Gadvetün fî sebili'llâh, ev ravhatün*)

“Allah yolunda insanın sabahleyin şöyle yola çıkması veya akşamleyin Allah yolunda yürümesi, sefere çıkması...” Yâni, bir askeri sefer olabilir, daha başka bir çalışma olabilir. (Hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fihâ.) “Dünyadan da, içindeki her türlü nimet ve zenginliklere sahip olmaktan da daha hayırlıdır.” İmam Buhârî ve Müslim rivayet etmiş.

Demek ki, bu hadis-i şerifi duyunca, fî sebili'llâh Allah yolunda hareketli bir müslüman olmamız gerektiğini anlıyoruz. Bunun çok sevaplı olduğunu anlıyoruz. Yâni dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha kıymetli olmak ne güzel bir şey!

Bunu öğrendikten sonra, derhal bir başka hadis-i şerif. İmam Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Tam buna paralel bir hadis-i şerif ve bunun arkasından, bize çok güzel ufuklar açan bir hadis-i şerif.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.180, no:1649; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.352, no:2699; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.388, no:12081; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.218, no:264; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXVIII, s.92; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.401, no:27296; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.431, no:1046; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1025; Muaviye ibn-i Hadîc RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.199, no:987; Zübeyr ibn-i Avâm RA'dan. Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.259, no:9543; Hasan RA'dan. Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.187, no:5445; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.505, no:10593, 10693; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.518, no:9470, 9473; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.795, no:1803; RE. 320/13.

Bu ikinci hadis-i şerifte de, Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:²

الْغُدُوُّ وَالرَّوَّاحُ فِي تَعَلُّمِ الْعِلْمِ أَفْضَلُ عِنْدَ

اللَّهِ مِنَ الْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(الديلمى عن ابن عباس)

ME. 800 (*El-guduvvü ve'r-ravâhu fî teallü-mi'l-ilm*) “İlim öğrenmek konusunda sabahleyin gitmek, akşamleyin gelmek, şöyle bir gidiş geliş, bir seyahat; hocanın huzuruna, dersin olduğu medreseye, mektebe, üniversiteye, dâru'l-fünûna bir gidiş geliş, (efdalü inda'llâhi mine'l-cihâdi fî sebili'llâh.) Allah indinde, Allah katında, Allah nazarında Allah yolunda cihad etmekten bile daha faziletlidir, daha üstündür.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

O halde, bu hepimiz için bir kaçırılmaz fırsat... Allah yolunda cihad etmek; Bosna'da, Hersek'te, Kafkasya'da, dünyanın savaşların olduğu daha başka yerlerinde; yâni belki aç, belki susuz, belki korkular içinde, belki yaralanarak, belki kolunu bacağını kaybederek, belki düşmanın eline esir düşerek savaşmak... Allah yardımcıları olsun, ne kadar meşakkatli işler... İlim öğrenmek bunlardan daha faydalı.

Hakikaten de, ben şimdi uçağa binip de böyle dün Münih'e gelince böyle uçağa baktım, Mü-

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.109, no:4303; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.933, no:20240; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.406, no:14600.

nih şehrine baktım, havaalanına baktım. Biz el-hamdü lillâh müslümanız. Allah'ın büyük ni-metine mazharız, Allah'ın sevdiği dine, doğru inanca sahip insanlarız. Allah'ı doğru tanıyoruz. Yanlış bir inancımız yok ve müşriklerin, kâfir-lerin düşmüş olduğu yanlışlıklar içinde değiliz, yanlış değil inancımız, güzel bir inancımız var. Ona hamd ettim.

Ama biz bu kâfir ve müşrik, sapıtmış ve şaşır-mış, yanlış inançlara sahip insanların yanında, onlardan düzen bakımından, maddi imkânlar bakımından, teknik imkânlar bakımından, te-mizlik bakımından geri olmamız akıl almaz bir olay... Olmaması lâzım!

Yâni, intizamın en güzeli İslâm ülkelerinde ol-malı!.. Tekniğin en ileri İslâm ülkelerinde ol-malı!.. Çünkü Allah ilmin her çeşidine büyük se-vaplar veriyor. Allah temizliği emrediyor. Allah işleri dürüst yapmayı emrediyor. Herkesin baş-kasına faydalı olacak hayırlı çalışmalar yapma-sını, merhametli olmasını, hakkından fazlasına el uzatmamasını, kimsenin hakkını yememesini emrediyor. Zulüm yapmamayı emrediyor.

O halde teorik olarak, yâni kitapta, sözde, dü-şüncede, aklen en ileri ülkelerin İslâm ülke-ri olması lâzım gelirken, böyle olmaması ne-dir, nedendir?.. Tabii tarihî çok derin sebepler var. “Bütün cihan devletleri üstümüze saldırdı. Biz mağlub düştük, yeni toparlanıyoruz, İstik-lâl Harbi'nden çıktık...” diye çeşitli sebepler, haklı sebepler söylemek mümkün ama; yâni düşmanlar nasıl birleştiler, düşmanlar nasıl bizi

yenebildiler, düşmanlar nasıl bizim ülkelerimizi istila edebildiler?.. Tabii bunu daha geriye doğru düşündüğümüz zaman, demek ki ilmî çalışmalarda onlar daha ileriye gittiği sırada, biz o kadar çalışmalar yapamamışız. Neticede onlar bizden üstün olmuş.

İlmî çalışmaların hepsi aynı değil... Meselâ, ilmî çalışma deyince ille insanın uçak yapması, top, tüfek yapması diye anlamıyorum ben. Öyle de anlaşılması lâzım zâten... İlmî çalışma aynı zamanda, müslümanların arasını bulmak, müslümanları birleştirmek, onları işbirliğine sevk etmek için gerekli. Müslümanların kardeş gibi olması lâzım, bir vücut gibi olması lâzım! Bunu nasıl sağlayacağız?..

Amerika'da kırk küsur devlet ayrı ayrı birbiriyle, kuzeyli güneyli diye yıllarca çarpıştıktan sonra, yolunu bulmuşlar, Amerika Birleşik Devletleri'ni kurmuşlar. Birleştirmişler, bir federal devlet kurmuşlar, bir federal polis var; bir mahalli devlet var, mahalli polis var, mahalli mahkemeler var, federal mahkeme var. Demek ki, herkesin gönlünü de memnun ederek, hatırını da hoş ederek birlik ve beraberliği sağlamışlar.

Avrupa... Düşünebiliyor musunuz, kendi aralarındaki İkinci Dünya Harbi'nde... Ben o zaman mecmualardan resimleri hatırlıyorum, Alman tankları böyle Fransız şehirlerine girmiş, evlerin üstüne tankı sürmüş, duvarı delmiş bir ucundan bir ucuna... Tanka bir şey olmuyor, ev yıkılıp göçüp gidiyor... Gökten bombalar yağıyor... Tabii onun karşılığında, neticede müttefikler Ameri-

kan desteğiyle, Alman şehirlerine bombalar yağdırmışlar, her taraf harabe olmuş... Bunların ben hep resimlerini hatırlıyorum. Haftalık mecmualar gelirdi dayıma, o resimlerini hatırlıyorum.

O kadar kavgadan gürültüden sonra, kalktılar, birleştiler. Birleşik Avrupa'yı meydana getirdiler. Bu bir bilimsel çalışma, güzel bir çalışma... Bu da bir başarı... Yâni, bir uçağın havada uçması kadar, teknolojik bir başarı bu da... Yâni, bu kadar düşman olan insanlar, birbirlerine hıncı, kını olan insanlar, nasıl oluyor da birbirleriyle ittifak yapıyorlar diye sormak lâzım! Bu bir başarı...

Biz, Osmanlı Devlet-i Aliyyesi olarak kırk düvele hâkim olmuşuz, nice nice memleketleri adalette yüzyıllarca idare etmişiz, nice nice ırktan insanları kardeş olarak bayrağımızın altında, gönül birliği içinde yaşatmışız. Bu bir başarı tabii, Osmanlı'nın başarısı... Şimdi niye birbirimize düşman oluyoruz?.. Politik düşmanlık, siyasî emellerin farklılığı, Türkiye'nin bölünmesini istemeye kadar varan farklı düşünceler ve sâireler... Tabii bu da üzerinde durulması gereken, sebepleri araştırılması gereken önemli konulardan biri ve bunu çözümlenmek de bir ilim başarısı, bilimsel bir başarı bu da...

Onun için, biz de tabii bu eksikliklerimizi, bilimsel çalışmalardaki, sosyal bilimlerde, teknik bilimlerde ve diğer bilimlerdeki çalışmalarımızın onlardan geri kalmasına bağlayabiliriz rahatlıkla...

Coğrafî keşifleri onlar yaptılar. 1800'lü yıllarda Avustralya ve Okyanus adalarını onlar bulurken, biz Tanzimat'la ve sâireyle meşgul, birbirimizle

mücadele, çeşitli çatışmalar içinde dünyaya kapalı yaşamışız meselâ... Tabii, o mücadele edenlerin hepsinin tarihte veballeri var. Artık Allah ahirette onların hesabını soracak. Ama biz şimdi kendimiz her konuda çalışmalar yapmalıyız, başta dinî konular olmak üzere... Çünkü, ilimlerin en iyisi dinî konulardır. Dinî konuların en yükseği de, Allah'ı bilmektir. Allah'ı bilen, yâni ârif olan, ma'rifetullaha eren, yâni evliyâ olan bir insanın derecesi en yüksektir. Tabii bunu hepimiz biliyoruz.

En yüksek ilim evliyâ olma ilmi, Allah'ı bilme ilmi... Ondan sonra tabii, namazı nasıl kılacağız, orucu nasıl tutacağız, zekâtı nasıl vereceğiz, müslümanları nasıl seveceğiz?.. Görünen günahlar hangileri, görünmeyen günahlar hangileri, görünen ibadetler hangileri?.. Görünen ibadet deyince meselâ, namaz ve oruç hepimizin hatırına geliyor da, tefekkürün bir ibadet olduğunu bazı kimseler bilmiyor. O da bir ibadet... Sükût, tefekküre dayalı bir sükût ise, o da ibadet... İşte ilim bir ibadet oluyor.

c. Her Gün İlminizi Artırın!

Onun için sevgili dinleyiciler, şu mübarek cuma gününde böyle çeşitli ülkeleri gören bir kardeşiniz olarak, Evliyâ Çelebi gibi diyâr diyâr gezip de, size oralardan cuma konuşmaları yapan bir kardeşiniz olarak söylüyorum, çok önemli olduğu için söylüyorum. Çünkü uzaklardan telefonla, sıradan konuları konuşmak israf olur. Çok önemli olduğu için söylüyorum, rica ediyorum ve sevabının çok büyük olduğunu müjdeliyorum. Her gün ilminizi arttıracak bir çalışma yapın!.. Mutlaka ilme iki saat, üç saat ayırın!..

Bazen bir küçük kolej öğrencisi, koca bir alimin bulamadığı bir şeyi bulabiliyor. Yâni öğrencileri de teşvik ediyorum. Onların da şöyle bir bahçesinin köşesinde, evinin köşesinde özel çalışması olsun, harıl harıl çalışsınlar; bir şeyler bulsunlar, icatlar yapsınlar, bir konuda ileriye gitsinler... Kimisi olimpiyatlara, matematik olimpiyatlarına seçiliyor, kimisi yurt dışına gidiyor. Onlarla iftihar ediyoruz. Yâni, dünyadaki öteki kardeşlerden, yaşitlarından eksik değiller.

Onun için, ilme mutlaka zaman ayırılım ve her konuda bir şeyler öğrenmeye ve her gün ilmimizi arttırmaya gayret edelim! Bu bir ibadet... Bunun son derece büyük faydaları var, sevabı var.

Peygamber SAS Efendimiz'in bir hadis-i şerifi gözümün önünde ve çok seviyorum. Hatta onu inşâallah bir hattata güzelce yazdırarak, dergilerimizde hediye olarak sizlere ulaştıralım! Siz de çerçeveletin, duvara asın!

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:³

الْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ وَعِمَادُ الْإِيمَانِ

(أبو الشيخ عن ابن عباس)

RE. 223/10 (*El-ilmü hayâtü'l-islâm*) “İlim İslâm'ın canıdır, hayatıdır.” Yâni, “İlim varsa, İslâm canlıdır, vardır; ilim gitmişse, cahillik gelmişse, İslâm ölmüştür, cansızdır.” demek.

Bir de: (Ve imâdü'l-îmân) “İmanın da direğidir.” Ne kadar güzel buyurmuş Peygamber-i Zîşânımız

³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.324, no:28944; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.361, no:14492; RE. 223/20.

SAS Hazretleri. Yâni imanın da direği... İman olmazsa, insanın hiç bir şeyinin kıymeti yok. Ahirette çok büyük felâketlere uğrayacak. İmanın direği de ilim...

İlim olmayınca da, demek ki doğru inanç olmuyor. Hintlilerin öküze taptıkları gibi veya elleriyle yaptıkları putlara tapan insanlar gibi, Japonların güneşe taptığı gibi... Veyahut da daha başka, işte “Allah oğul edindi, oğul Allah, baba Allah...” diye yalan, yanlış, Allah’a iftira olan sözleri söyleyenler neden söylüyorlar?.. Tabii imanları sakatlanmış oluyor, çok büyük günahlara giriyorlar, cehenneme girmeye müstehak oluyorlar. Neden?.. Çünkü ilim imanın da direği...

Biz mü'min miyiz?.. El-hamdü lillâh mü'miniz. O halde, imanımızın sapasağlam ayakta durması için ilme sarılmalıyız!.. Biz müslüman mıyız?.. El-hamdü lillâh müslümanız. O halde müslümanlığımızın canlı olması için ilme sarılmalıyız.

Yâni, canlı bir müslümanlık nerede, ölü bir müslümanlık, cansız bir müslümanlık nerede?.. Bir ağacın bile yaprakları pırıl pırıl canlı olunca, bize neşe veriyor. Sararmış, solmuş, böyle kökünde bir hastalık olup da yaprakları buruşmuş olunca, bize hüznü veriyor. İslâm da ilimle olduğu zaman canlanıyor.

O halde muhterem, sevgili ve aziz Akra dinleyicilerim, ilme sımsıkı sarılacağız!

d. Şevval Orucunu Unutmayın!

Tabii, ben size bir şeyi de hatırlatmak istiyorum: Ramazan geçti, bayram geçti, Şevval ayının ortalarındayız. Aman kendinizi kontrol edin; Ramazan'daki güzel vasıflarınız, nurlu iç hayatınız, aleminiz devam ediyor mu?.. Bunu kendi kendinize sorun ve kendinizi kontrol edin!..

Ramazan'daki halin gerilememesi lâzım! Ramazan'daki haliniz gerilerse, çok büyük tehlikedir. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, Ramazan'daki ibadetlerinizi kabul etmediğine alâmettir. Ramazan'daki gibi olacaksınız, Ramazan'dakinden daha güzel olacaksınız. Günden güne terakkî edeceksiniz, seviyenizi yükselteceksiniz, insan-ı kâmil olacaksınız. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin sevdiği derecelere çıkacaksınız.

Onun için, kendinizi kontrol edin ve bu Şevval ayı içinde – artık yarısına yaklaşıyoruz, 13'ü, 14'ü oldu– altı gün orucunu da tutarsanız. Onun da, Ramazan orucuna eklenince, bütün sene oruç tutmak gibi bir faydası olduğunu da, hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz buyurduğu için, ben de size bu cuma sohbetimin sonunda, onu da hatırlatayım!

Altı günlük Şevval oruçlarınızı tutun! İlme sınıksız sarılın! Hem dinî konuları öğrenin, hem de dünyevî konuları çok güzel öğrenelim! Hiç kimseden bir eksikimiz kalmasın... Dünyadaki bütün milletlerle yarışacak, onları geçecek bir durumumuz olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri, dilerim ki gönüllerinizin muratlarını versin... Önce hepinizin vücutlarına sıhhat versin... İçinize huzur versin... Gönüllerinizin dileklerini;

dünyaya ait, ahirete ait, kendinize ait, sevdiğiniz kimselere ait dileklerinizi ihsan eylesin, lütfeylesin, bahşeylesin... Cümle geçmişlerimizde şu mübarek cuma gününde rahmet eylesin... Onların da kabirleri nur dolsun...

Ruhları rahatlınsın... Kabirleri cennet bahçesi olsun...

Allah bize nurlu hayatlar, güzel istikballer nasib eylesin... Mutlu olarak yaşayıp huzuruna sevdiği, râzı olduğu, mutlu, yüzü ak, alını açık kullar olarak varalım, sevgili kardeşlerim!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve ber-ekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

25. 03. 1994 - Münih/ALMANYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü